

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ «Кіцманський фаховий коледж
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Циклова комісія економічних та юридичних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
 Світлана СЛОБОДЯН
«16» квітня 2025 р.

**ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ**

галузі знань 07 Управління та адміністрування
спеціальності 071 Облік і оподаткування
освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»
освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»

Кіцмань, 2025

Програму атестації здобувачів фахової передвищої освіти розроблено відповідно до освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» Відокремленого структурного підрозділу «Кіцманський фаховий коледж Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»

Укладачі:

Юлія БІЛЯР, викладач економічних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», викладач-методист;

Людмила МАМАЄВСЬКА, викладач економічних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», викладач-методист;

Леся КОРОЛЬ, викладач економічних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії».

Програма атестації здобувачів фахової передвищої освіти розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії економічних та юридичних дисциплін

Протокол № 8 від 16 квітня 2025 року

Голова циклової комісії Біляр Юлія БІЛЯР

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ЕТАПИ ТА ЗАГАЛЬНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ.....	7
3. ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗНАНЬ ВИЗНАЧЕНИМ КРИТЕРІЯМ.....	8
4. ОРГАНІЗАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ.....	9
5. ЗМІСТ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ, ЩО ВКЛЮЧЕНІ ДО ПРОГРАМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ.....	10
5.1. ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК	10
5.1.1. Перелік питань.....	11
5.1.2. Типові практичні завдання.....	13
5.1.3. Рекомендована література.....	17
5.2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА	19
5.2.1. Перелік питань.....	20
5.2.2. Типові практичні завдання.....	21
5.2.3. Рекомендована література.....	22
5.3. ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ	23
5.3.1. Типові практичні завдання.....	23
5.3.2. Рекомендована література.....	25
5.4. КОНТРОЛЬ І РЕВІЗІЯ.....	26
5.4.1. Типові практичні завдання.....	27
5.4.2. Рекомендована література.....	30
5.5. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ	31
5.5.1. Типові практичні завдання.....	32
5.5.2. Рекомендована література.....	33

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» спеціальності 071 Облік і оподаткування здійснюється у формі складання кваліфікаційного іспиту та завершується видачею документа про фахову передвищу освіту встановленого зразка про присвоєння освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» з присвоєнням освітньої кваліфікації «фаховий молодший бакалавр з обліку і оподаткування».

Кваліфікаційний іспит передбачає встановлення відповідності результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти вимогам освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування».

Інтегральна компетентність. Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері обліку та оподаткування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів економічних наук, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 9. Здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості.

ЗК 10. Здатність до оцінки та аналізу соціально-економічних процесів і явищ, до використання економічних знань у професійній діяльності.

ЗК 11. Здатність формувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність аналізувати економічні події та явища з огляду на сучасні теоретичні та методичні основи обліку і оподаткування.

СК 2. Здатність використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних економічних та оптимізаційних завдань в сфері обліку і оподаткування.

СК 3. Здатність відображати інформацію про господарські операції суб'єктів господарювання в обліку, їх систематизувати, узагальнювати у звітності й інтерпретувати для задоволення інформаційних потреб осіб, які ухвалюють управлінські рішення.

СК 4. Здатність застосовувати норми права та податкового законодавства України у практичній діяльності суб'єктів господарювання.

СК 5. Здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємств на основі знань сучасних методик аналізу.

СК 6. Здатність здійснювати обліково-аналітичні процедури із застосуванням спеціалізованих програмних засобів і комп'ютерних технологій.

СК 7. Здатність перевіряти законність, достовірність, економічну доцільність господарських і фінансових операцій з метою збереження власності, попередження порушень та зловживань.

СК 8. Здатність використовувати методи обліку і оподаткування на підприємстві.

СК 9. Здатність використовувати знання національних стандартів обліку.

СК 10. Здатність демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК 11. Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, ухвалювати рішення відповідно до законодавства.

СК 12. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

СК 13. Здатність до складання фінансової, податкової, статистичної та спеціальної звітності, передбаченої стандартами бухгалтерського обліку і законодавством України.

СК 14. Використовуючи чинну нормативно-правову базу з питань охорони праці, дбати про дотримання вимог безпеки праці учасниками трудового процесу.

Результати навчання:

РН 1. Демонструвати базові знання економічних категорій і законів для розуміння причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

РН 2. Визначати місце предметної області в загальній системі знань і розуміти значення облікової, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації

у вирішенні проблем в сфері економічної відповідальності підприємств.

РН 3. Визначати сутність об'єктів обліку і оподаткування для розуміння їх ролі та впливу на результати господарської діяльності.

РН 4. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання облікових даних для узагальнення економічної інформації.

РН 5. Використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних завдань у сфері обліку і оподаткування.

РН 6. Розмежовувати особливості обліку і оподаткування для використання у професійній діяльності та господарській практиці підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання за видами економічної діяльності.

РН 7. Характеризувати господарські операції та процеси, вміти здійснювати їх документальне оформлення для відображення в обліку підприємств різних організаційно-правових форм господарювання.

РН 8. Застосовувати знання щодо відображення господарських операцій в системі рахунків та в регістрах синтетичного і аналітичного обліку.

РН 9. Дотримуватися вимог чинного податкового законодавства щодо розрахунку і сплати податків, зборів, обов'язкових платежів до відповідних бюджетів, їх обліку та формування податкової звітності суб'єктів господарювання.

РН 10. Формувати та надавати облікову, аналітичну інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на відповідних рівнях управління підприємством з метою підвищення ефективності бізнесу.

РН 11. Визначати та аналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства для виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

РН 12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для розв'язання задач з обробки даних у сфері професійної діяльності.

РН 13. Проявляти вміння щодо методики і методології проведення ревізії та перевірки фінансово-господарської діяльності підприємств, з використання сучасних форм і методів контролю.

РН 14. Аналізувати особливості функціонування підприємств відповідно до стандартів та нормативно-правових актів для здійснення обліку господарської діяльності суб'єктів господарювання.

РН 15. Використовувати нормативно-правові документи, знання національних та міжнародних стандартів для формування облікової політики ведення бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання.

РН 16. Мати навички володіння державною та іноземною мовами для письмової та усної професійної комунікації.

РН 17. Проявляти вміння працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися етичних принципів, норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної

мети.

РН 18. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

РН 19. Дотримуватися здорового способу життя, безпеки життєдіяльності працівників та здійснювати заходи щодо збереження навколишнього середовища та охорони праці.

З урахуванням навчально-методичних матеріалів розроблено завдання до кваліфікаційного іспиту та методичні рекомендації здобувачам освіти для підготовки до його проведення, перелік рекомендованої літератури, критерії оцінювання.

2. ЕТАПИ ТА ЗАГАЛЬНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Атестацію здобувачів фахової передвищої освіти здійснює екзаменаційна комісія після завершення теоретичного та практичного навчання за освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» фахової передвищої освіти.

Кваліфікаційний іспит за спеціальністю є засобом об'єктивного контролю якості фахової передвищої освіти. Кваліфікаційний іспит передбачає оцінювання результатів навчання, визначених Стандартом фахової передвищої освіти зі спеціальності 071 Облік і оподаткування галузі знань 07 Управління та адміністрування освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 22.06.2021 №698 та відповідною освітньо-професійною програмою.

Для проведення атестації здобувачів фахової передвищої освіти створюється екзаменаційна комісія. Її головою призначається фахівець, роботодавець (стейкхолдер) або провідний науковець в галузі обліку. До проходження атестації допускаються здобувачі освіти, які виконали повністю навчальний план рівня фахової передвищої освіти.

Рівень фахової підготовки встановлюється опосередковано за допомогою різних за формою завдань і складається з:

- теоретичної частини;
- практичної частини.

Перший етап: перевірка знань випускників ОПП «Облік і оподаткування» проводиться з освітніх компонентів, що формують спеціальні компетентності: «Фінансовий облік»; «Податкова система».

Другий етап: розв'язання та відповідь до задач з дисциплін: «Фінансовий облік»; «Економічний аналіз»; «Облік і звітність у бюджетних установах»; «Податкова система»; «Контроль і ревізія».

3. ОЦІНЮВАННЯ СТУПЕНЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗНАНЬ ВИЗНАЧЕНИМ КРИТЕРІЯМ

Оцінювання результатів складання кваліфікаційного іспиту здійснюється за 4-бальною шкалою оцінювання: «відмінно»; «добре»; «задовільно»; «незадовільно».

Оцінка «Відмінно» виставляється здобувачу освіти, який володіє програмним матеріалом, точно й повно виконав практичні завдання; виявив творчу самостійність, тверді переконання та вміння їх захищати, високу комунікативну культуру, уміння робити практичні висновки.

Оцінка «Добре» виставляється за тих же умов. Відмінність у знаннях здобувача освіти полягає в дещо обмеженому й звуженому прояві тих же якостей, які слугують критеріям відмінної оцінки. Але вже немає вільного викладу матеріалу, як у першому випадку, можуть допускатися окремі помилки, що легко виправляються самим здобувачем освіти під час відповіді.

Оцінка «Задовільно» виставляється за повне знання програми та за виконання завдань. У цьому випадку здобувач освіти може й не виявити самостійності суджень. Відчувається, що він дещо просто «завчив», однак навчальний матеріал він загалом знає. Має певне уявлення про вимоги практичної роботи, може знайти нові приклади або умови застосування знань на практиці. Володіє необхідними вміннями.

Оцінка «Незадовільно» виставляється, якщо здобувач освіти не має повних знань. Завдання не виконані або виконані невірно. Уміннями й навичками здобувач освіти не володіє.

Рішення екзаменаційної комісії про оцінку знань, виявлених при складанні кваліфікаційного іспиту, а також про присвоєння освітньо-професійного ступеня та видачі випускникам дипломів приймають на засіданні екзаменаційної комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів екзаменаційної комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови екзаменаційної комісії є вирішальним.

Результати атестації здобувачів освіти оголошує голова екзаменаційної комісії у день складання кваліфікаційного іспиту.

Повторне складання (перескладання) кваліфікаційного іспиту з метою підвищення оцінки заборонено.

Здобувача освіти, який отримав незадовільну оцінку при складанні кваліфікаційного іспиту, відраховують і видають академічну довідку встановленого зразка.

Якщо здобувач освіти не з'явився на засідання екзаменаційної комісії, то в протоколі зазначається, що він є не атестований у зв'язку з неявкою на засідання комісії.

Засідання екзаменаційної комісії протоколюються. У протоколи вносяться оцінки, одержані під час атестації фахівців, запитання до випускника з боку членів та голови екзаменаційної комісії, вказується здобутий освітній рівень (кваліфікація).

Протоколи підписують голова та члени екзаменаційної комісії, які брали участь у засіданні. Книга протоколів зберігається в установленому порядку.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Кваліфікаційний іспит здобувачів освіти проводяться відповідно до Графіка кваліфікаційних іспитів, затвердженого директором коледжу.

До атестації допускаються здобувачі освіти, які виконали усі вимоги навчального плану освітньо-професійної програми зі спеціальності. Допуск здобувачів освіти до кваліфікаційного іспиту оформляється наказом, проєкт якого подає завідувач відділення.

До початку роботи екзаменаційної комісії мають бути оформлені наступні документи:

- наказ про затвердження персонального складу екзаменаційної комісії;
- графік роботи екзаменаційної комісії;
- наказ про допуск здобувачів освіти до атестації;
- індивідуальні навчальні плани здобувачів освіти;
- зведена відомість успішності випускників про виконання здобувачем(ами) освіти навчального плану і отриманих ним(и) оцінок з усіх освітніх компонентів.

При проведенні атестації у формі складання кваліфікаційного іспиту екзаменаційній комісії також подаються:

- програма атестації здобувачів освіти;
- комплект екзаменаційних білетів, погоджених головою циклової комісії.

Якщо атестація здобувачів освіти припадає на період надзвичайних ситуацій (період карантину під час епідемій, стихійних лих тощо), надзвичайного або воєнного стану, в умовах, коли можливості фізичного відвідування коледжу здобувачами освіти обмежені або відсутні, то проведення атестації може відбуватися з використанням можливостей дистанційних технологій навчання у синхронному режимі, відповідно до Положення про екзаменаційну комісію з атестації здобувачів освіти у Відокремленому структурному підрозділі «Кіцманський фаховий коледж Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

У випадку прийняття такого рішення на циклову комісію покладаються обов'язки із забезпечення організаційної та методичної підготовки до прийняття атестації з використанням можливостей дистанційних технологій навчання; голова та члени екзаменаційної комісії, а також здобувачі освіти, зобов'язані дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Відокремленому структурному підрозділі «Кіцманський фаховий коледж Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

5. ЗМІСТ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ, ЩО ВКЛЮЧЕНІ ДО ПРОГРАМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ

5.1. ФІНАНОВИЙ ОБЛІК

Мета: формування знань з організації та методології ведення фінансового обліку на підприємствах різних форм власності та підготовка висококваліфікованих спеціалістів, які б володіли теоретичними знаннями та практичними навичками ведення бухгалтерського обліку.

Завдання: вивчення раціональних методів фінансового обліку в ринкових умовах господарювання, правильного відображення господарських операцій на рахунках фінансового обліку, внесення записів до облікових реєстрів, формування навичок використання фінансової звітності для контролю та аналізу господарської діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні **знати:**

- ✓ загальні принципи організації бухгалтерського обліку за національними стандартами;
- ✓ основні положення (стандарти), що регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку і звітності;
- ✓ функції, права і обов'язки бухгалтерської служби;
- ✓ план рахунків бухгалтерського обліку та інструкції щодо його застосування;
- ✓ типові і спеціалізовані форми первинних облікових документів та реєстрів бухгалтерського обліку, порядок їх складання та ведення;
- ✓ типову кореспонденцію рахунків із найважливіших господарських операцій, організацію синтетичного та аналітичного обліку;
- ✓ порядок ведення і оформлення результатів інвентаризації; склад, зміст, порядок оформлення і представлення фінансової звітності;
- ✓ методику аналізу і контролю облікової інформації та прийняття відповідних операційних рішень.

уміти:

- ✓ складати плани і розробляти заходи щодо організації і ведення бухгалтерського обліку в системі сільського господарства;
- ✓ оформляти в первинних документах дані з обліку активів, капіталу, зобов'язань, господарських операцій;
- ✓ ввести реєстри бухгалтерського обліку; вести комп'ютерну обробку даних для узагальнення і систематизації за автоматизованою формою обліку;
- ✓ обчислювати собівартість продукції, товарів, робіт і послуг;
- ✓ визначати витрати на придбання і доходи від реалізації товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг;
- ✓ проводити інвентаризацію;
- ✓ закривати рахунки бухгалтерського обліку;
- ✓ складати форми періодичної і річної бухгалтерської звітності.

Зміст освітнього компонента розкривається в темах:

- Тема 1. Вступ. Основи побудови фінансового обліку
- Тема 2. Облік грошових коштів
- Тема 3. Облік дебіторської заборгованості
- Тема 4. Облік короткострокових і довгострокових зобов'язань
- Тема 5. Облік виробничих запасів
- Тема 6. Облік основних засобів і нематеріальних активів
- Тема 7. Облік поточних і довгострокових фінансових інвестицій
- Тема 8. Облік праці, її оплати і відрахувань на соціальне страхування
- Тема 9. Облік витрат виробництва і готової продукції
- Тема 10. Облік доходів і фінансових результатів діяльності підприємства
- Тема 11. Облік власного капіталу та забезпечення майбутніх витрат і платежів
- Тема 12. Фінансова звітність підприємств

5.1.1. Перелік питань

1. Предмет, методи та основні принципи побудови фінансового обліку. Завдання фінансового обліку. Формування облікової політики підприємства.
2. Економічний зміст і завдання обліку грошових коштів. Нормативно-правове забезпечення порядку ведення готівкових операцій. Облік готівкових операцій та облік операцій на поточному рахунку в банку.
3. Економічний зміст розрахункових операцій і завдання їх обліку. П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Облік розрахунків з покупцями та замовниками. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік довгострокової дебіторської заборгованості.
4. Суть поточних і довгострокових фінансових інвестицій та їх види. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції». Методи оцінки фінансових інвестицій.
5. Визнання доходу фінансових інвестицій. Синтетичний та аналітичний облік поточних фінансових інвестицій.
6. Суть капітальних інвестицій, їх види і завдання обліку. Облік будівництва при підрядному і господарському способах.
7. Синтетичний та аналітичний облік капітальних інвестицій.
8. Облік придбання і виготовлення основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів.
9. Економічний зміст, визнання та завдання обліку основних засобів. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».
10. Склад і класифікація основних засобів. Методи оцінки необоротних активів.
11. Первинна документація за операціями з надходження, переміщення, вибуття основних засобів Синтетичний, аналітичний та інвентарний облік основних засобів.
12. Облік інших необоротних матеріальних активів.

13. Методи нарахування амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та її облік.

14. П(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Визначення, визнання та класифікація нематеріальних активів. Первинний облік нематеріальних активів. Синтетичний та аналітичний облік нематеріальних активів.

15. П(С)БО 30 «Біологічні активи». Визнання, оцінка довгострокових біологічних активів.

16. Облік довгострокових біологічних активів рослинництва, тваринництва.

17. Економічний зміст запасів на сільськогосподарських підприємствах, їх класифікація і завдання обліку. П(С)БО 9 «Запаси». Документальне оформлення операцій по руху виробничих запасів.

18. Організація складського господарства і облік на складах. Синтетичний та аналітичний облік виробничих запасів.

19. П(С)БО 30 «Біологічні активи», визначення, визнання та види поточних біологічних активів. Економічний зміст, завдання та обліку поточних біологічних активів рослинництва та тваринництва. Синтетичний та аналітичний облік поточних біологічних активів рослинництва та тваринництва.

20. Поняття, оцінка та види зобов'язань. П(С)БО 11 «Зобов'язання». Облік довгострокових позик. Облік довгострокових векселів виданих. Синтетичний та аналітичний облік довгострокових зобов'язань.

21. Економічний зміст і завдання обліку праці та її оплати. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам». Первинний облік праці і порядок нарахування оплати праці: в рослинництві, тваринництві.

22. Порядок нарахування оплати праці за відпустки Порядок нарахування допомоги за час тимчасової непрацездатності. Види і порядок утримань з оплати праці. Синтетичний та аналітичний облік розрахунків за виплатами працівникам.

23. Визначення, визнання, оцінка та функції власного капіталу. Облік вилученого і неоплаченого капіталу. Облік статутного, пайового, Синтетичний і аналітичний облік власного капіталу.

24. Економічний зміст витрат, їх класифікація та завдання обліку процесу виробництва П(С)БО 16 «Витрати». Облік та розподіл загальновиробничих витрат. Облік витрат і виходу продукції рослинництва та продукції тваринництва.

25. Сутність, основні вимоги та принципи побудови фінансової звітності. Мета складання фінансової звітності. Порядок відображення активів, власного капіталу та зобов'язань у Балансі (Звіт про фінансовий стан ф. №1). Порядок складання Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід ф. №2).

5.1.2. Типові практичні завдання

Завдання 1.

Скласти бухгалтерські проводки:

- 1.Оприбутковано МШП, виготовлені власними силами – 450 грн.
- 2.Оприбутковано збудовані тимчасові (нетитульні споруди) – 5200 грн.
- 3.Повернено капітальні інвестиції готівкою – 8500 грн.
- 4.Отримано готівкою в оплату одержаних векселів – 3520 грн.
- 5.Оприбутковано МШП отримані внаслідок виправлення браку – 380 грн.
- 6.Відпущено зі складу виробничі запаси у виробництво – 720 грн.

Завдання 2.

Підприємство придбало обладнання на суму 80 тис. грн. із знижкою яка становить 1 % його вартості. Крім того підприємство понесло такі витрати:

1. ПДВ – 16 тис.грн.
2. Залізничний тариф – 2000 грн.
3. Витрати на транспортування – 1600 грн.
4. Оплата праці монтажників – 2400 грн.
5. Проведено нарахування на заробітну плату – 22 % на соціальні заходи.

Визначити первісну вартість придбаного обладнання і відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 3.

Визначити суму, щорічної відпустки технічного працівника підприємства Поповій О.І. на підставі наступних даних:

1. Чергова відпустка на 24 календарних дні з 21.03 по 13.04.2025 року.
2. За період з березня 2024 року по лютий місяць 2025 року основна зарплата складає суму 96000 грн.
3. Допомога по тимчасовій непрацездатності за цей період 2360,64 грн.
4. За даний період святкових і неробочих днів – 10 днів.
5. В березні 11 відпускних днів, і в квітні 13 днів.

Завдання 4.

Розрахувати допомогу по тимчасовій непрацездатності агроному ТОВ “Колос” Максименко І.С. на підставі наступних даних:

період хвороби, згідно лікарняного листа з 13.02.25 по 23.02.25 (10 днів) загальний трудовий стаж 7 років. Заробітна плата за 12 календарних місяців, що передують хворобі склала – 96100 грн., кількість відпрацьованих днів за даний період – 252 робочі дні.

Завдання 5.

Зазначити кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку за господарськими операціями, визначити необхідні суми ПДВ та фінансовий результат. Підприємство “Прогрес” реалізувало готову продукцію

підприємству ПАТ “Колос” за продажними цінами на суму 12000 грн. Собівартість продукції 9000 грн. ПАТ “Колос” перерахувало заборгованість за готову продукцію повністю.

Завдання 6.

Вказати зміст господарських операцій, згідно наступних бухгалтерських проводок:

Дебет	Кредит	Сума
1. 361	701	5000 грн.
2. 701	641	?
3. 90	26	2500 грн.
4. 701	791	?
5. 791	90	2500грн.
6. 791	44	?

Завдання 7.

01.04.2025 р. засновниками отримано свідоцтво про реєстрацію ПАТ “Прогрес” із зареєстрованим капіталом 150000 грн. В травні 2024 року в оплату підписки на акції надійшли активи на суму 100000 грн. а саме:

- Офісні меблі - 24000.00 грн.;
- Комп’ютери в кількості 2 шт. х 5000 грн. = 10000 грн.;
- Програмне забезпечення комп’ютера – 12000 грн.;
- Готівкові кошти – 15000 грн.;
- Безготівкові кошти на поточний рахунок банку – 19000 грн.;
- Запасні частини, а саме автомобільні шини, двигуни, всього на суму – 20000грн.

Завдання 8.

ТОВ «Крок» отримало дохід від реалізації продукції в звітному періоді -25000 грн., виробничі витрати даного підприємства - 12000 грн., операційні витрати – 830 грн., інші операційні доходи – 1120 грн. Передоплата, отримана від покупців склала - 17000 грн.

На підставі вищевказаних вихідних даних визначити: загальну суму валового прибутку; суму зобов’язання з податку на додану вартість; суму чистого прибутку та відобразити всі ці суми на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 9.

Підприємство А отримало на поточний рахунок авансовий платіж від вітчизняного покупця (підприємство Б) в сумі 24000 грн. 02.10.2024 р. Відвантажило продукцію покупцям за продажними цінами 27.10.2023 р. на суму 24000 грн., собівартість відвантаженої продукції -18000 грн. Необхідно:

- 1.Скласти господарські операції;

2. Вказати кореспонденцію бухгалтерських рахунків;
3. Визначити суму податкового зобов'язання та кредиту;
4. Визначити фінансовий результат від реалізації готової продукції.

Завдання 10.

Вказати зміст господарських операцій, згідно бухгалтерських проводок:

	Дебет	Кредит	Сума
1.	311	601	10000.00
2.	951	601	6000.00
3.	152	651	300.00
4.	651	311	300.00
5.	152	631	8333.00
	641	631	1667.00
6.	152	685	1667.00
	641	685	333.00
7.	105	152	?

Завдання 11.

Нарахувати амортизацію основного засобу за методом прискореного зменшення залишкової вартості і відобразити у вигляді таблиці, якщо відомо:

- Первісна вартість – 50000 грн.
- Ліквідаційна вартість – 5000 грн.
- Строк служби – 5 років.

Звітний період	Початкова вартість	Річна сума амортизації	Накопичений знос	Залишкова вартість
Кін. 1-го року				
Кін. 2-го року				
Кін. 3-го року				
Кін. 4-го року				
Кін. 5-го року				

Завдання 12.

Нарахувати амортизацію вантажного автомобіля, виробничим методом і відобразити таблично, коли відомо, що первісна вартість – 50000 грн., ліквідаційна вартість – 5000 грн., строк служби – 5 років. Пробіг автомобіля склав: I рік – 15000 км, II рік – 20000 км, III рік – 10000 км, IV рік – 30000 км, V рік – 25000 км. Пробіг за весь час експлуатації 100000 км.

Завдання 13.

Нарахувати оплату праці і провести всі необхідні відрахування з оплати праці слюсарю III розряду з погодинною оплатою праці, на підставі

даних: відпрацьовано - 164 години, встановлена тарифна ставка – 40,46 грн. за одну годину. Премія за якість виконаної роботи становить 15 % від фактичного заробітку.

Відобразити визначені суми оплати праці на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 14.

Нарахувати оплату праці економісту підприємства за січень місяць 2024 року та провести утримання і відрахування на нараховану зарплату.

Вихідні дані: посадовий оклад – 8650 грн., січень місяць має 21 робочий день, відпрацьовано економістом – 18 робочих днів.

Скласти господарські операції та бухгалтерські проводки по всіх господарських операціях.

Завдання 15.

Підприємство А реалізувало в звітному кварталі борошно вищого сорту на суму 15000 грн. Фактична собівартість продукції 9000 грн. Інший операційний дохід по підприємству – 2000 грн. Витрати пов'язані з адміністративними затратами – 800 грн. Визначити за даний квартал по підприємству А – чистий дохід, валовий прибуток та фінансовий результат від операційної діяльності і відобразити дані операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 16.

Нарахувати амортизацію вантажного автомобіля, кумулятивним методом і відобразити таблично, коли відомо:

Первісна вартість – 50000 грн.

Ліквідаційна вартість – 5000 грн. Строк служби – 5 років.

Завдання 17.

Підприємство – платник ПДВ придбало у виробника верстат вартістю 36 000 грн., у тому числі ПДВ – 6000 грн.

Сторонній автоперевізник надав послуги з транспортування придбаного верстата на підприємство вартістю 1200 грн., у тому числі ПДВ – 200 грн.

Від монтажно-організацій отриманий рахунок за роботи з установки, монтажу і налагодження верстата на суму 7200 грн., у тому числі ПДВ – 1200 грн. Вартість верстата, послуг і робіт оплачено постачальникам з поточного рахунку підприємства.

Окрім того, підприємство понесло власні витрати з установки і монтажу: заробітна плата робітників – 1500 грн., вартість використаних при установці матеріалів – 4000 грн.

Верстат планується використовувати в господарській діяльності підприємства для здійснення оподатковуваних ПДВ операцій. Верстат введено в експлуатацію.

Обчислити первісну вартість верстата. Відобразити наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, вказати підтверджуючі первинні документи.

Завдання 18.

Підприємство у червні 2024 року продало гідравлічний прес за ціною 180 000 грн., у тому числі ПДВ – 30 000 грн.

За даними бухгалтерського обліку станом на 01.06.24 р. первісна вартість цього об'єкта становить 240 000 грн., сума зносу – 100 000 грн.

Визначити фінансовий результат від реалізації основного засобу. Відобразити наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, вказати підтверджуючі первинні документи.

Завдання 19.

Підприємство придбало програмний продукт для ведення бухгалтерського обліку. Вартість активу – 9000 грн. (в т.ч. ПДВ). Для його налаштування і адаптації додатково було сплачено фірмі-розробнику 1200 грн. (в т.ч. ПДВ), після чого він був введений в експлуатацію. Отримано рахунок за навчання персоналу для роботи з продуктом - 600 грн (в т.ч. ПДВ). Протягом місяця отримано рахунок за оновлення і абонентське обслуговування програми - 360 грн (в т.ч. ПДВ).

Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, зробити необхідні розрахунки.

Завдання 20.

ТОВ «Темп», яке є платником ПДВ, реалізувало продукцію:

- ПАТ «Оріон» на суму 1200 грн., за яку отримало кошти після її відвантаження. Собівартість реалізованої продукції – 1000 грн.;

- ТОВ «Маяк» на суму 6000 грн., за яку попередньо отримало передоплату в розмірі 3600 грн. Собівартість реалізованої продукції – 1500 грн.

Відобразити наведені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, вказати підтверджуючі первинні операції.

5.1.3. Рекомендована література

Базова

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV.

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.

3. Іщенко Я.П., Подолянчук О.А., Коваль Н.І. Фінансовий облік: підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.

4. Фінансовий облік: конспект лекцій / укладачі: М. Ю. Абрамчук, Ю. Г. Гуменна, І. В. Тютюнник, П. М. Рубанов. – Суми: Сумський державний

університет, 2018. – 395 с.

5. Фінансовий облік: навчальний посібник./ Лисиченко О. О., Атамас П. Й., Атамас О. П. – К.: ЦУЛ, 2019. – 356 с.

Додаткова

1. Верига Ю.А., Гладких Т.В., Орищенко М.М. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 438 с.

2. Левицька С.О., Лебездевич Я.В., Осадча О.О. Звітність підприємств: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 234 с.

3. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 630 с.

4. Фінансовий облік : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь та ін. 4-те вид., доповн. та переробл. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 478 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека он-лайн: Бухгалтерський облік:
<http://www.readbookz.com/cat/3.html>

2. Облік і фінанси АПК. Бухгалтерський портал:
<http://magazine.faaf.org.ua/>

3. Газета “Все про бухгалтерський облік”: <http://vobu.kiev.ua>

4. Газета “Урядовий кур’єр”: <http://www.ukurier.gov.ua/>

5. Електронна бібліотека: <http://pidruchniki.com.ua/>

6. Електронна бібліотека: <http://www.studentbooks.com.ua/>

7. Електронна бібліотека: <http://www.twirpx.com/files/financial/>

8. Наукова бібліотека: <http://pulib.if.ua/>

5.2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Мета: формування системи теоретичних знань і практичних навичок щодо фінансових відносин, пов'язаних з примусовим відчуженням і перерозподілом частини вартості валового внутрішнього продукту з метою формування загальнодержавного фонду грошових ресурсів

Завдання: засвоєння теоретичних та організаційних основ податкової системи та податкової політики, методики розрахунків, порядку сплати прямих і непрямих податків юридичними та фізичними особами

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі освіти повинні **знати:**

- ✓ історичні передумови виникнення податків та концепції оподаткування;

- ✓ сутність податків та зборів, податкової системи та податкової політики;

- ✓ терміни, що вживаються при оподаткуванні;

- ✓ види податків та зборів, які діють в Україні;

- ✓ законодавче забезпечення оподаткування;

- ✓ механізм нарахування та сплати податків і зборів;

- ✓ форми податкової звітності та порядок їх складання;

- ✓ особливості ведення податкового обліку.

вміти:

- ✓ визначати базу оподаткування, розмір податків та строки їх сплати до бюджетів усіх рівнів;

- ✓ виконувати розрахунки, пов'язані з визначенням і нарахуванням податків;

- ✓ визначати штрафні санкції у випадку порушення податкового законодавства;

- ✓ аналізувати зміни податкового законодавства та визначати їх вплив на результати діяльності суб'єктів підприємницької діяльності;

- ✓ визначати розмір штрафних санкцій за порушення податкового законодавства.

Зміст освітнього компонента розкривається в темах:

Тема 1. Засади організації податкової системи України

Тема 2. Адміністрування податків, зборів, платежів

Тема 3. Податок на додану вартість

Тема 4. Акцизний податок

Тема 5. Мито

Тема 6. Податок на прибуток підприємств

Тема 7. Податок на доходи фізичних осіб

Тема 8. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Тема 9. Рентна плата

Тема 10. Спеціальні податкові режими

Тема 11. Податок на майно

Тема 12. Інші податки та збори

5.2.1. Перелік питань

1. Поняття, функції та класифікація податків.
2. Сутність та фіскальна роль ПДВ.
3. Платники ПДВ та порядок їх реєстрації. Об'єкт та база оподаткування.
4. Суть і призначення акцизу.
5. Елементи акцизного податку. Порядок нарахування і сплати акцизного податку.
6. Податок на прибуток у системі податків з підприємств та організацій.
7. Платники і ставки податку на прибуток. Об'єкт оподаткування.
8. Роль, види і призначення державних цільових фондів.
9. Пенсійний фонд, порядок створення та використання коштів фондів.
10. Суть податку на доходи фізичних осіб та визначення основних термінів. Платники податку, об'єкт та база оподаткування.
11. Податкова знижка та підстави для її нарахування.
12. Склад рентної плати. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин, за спеціальне використання води, за спеціальне використання лісових ресурсів.
13. Податок на майно. Платники земельного податку. Об'єкти та база оподаткування земельним податком.
14. Ставки земельного податку. Пільги щодо сплати земельного податку. Земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню.
15. Екологічний податок. Платники, об'єкт та база оподаткування. Ставки податку.
16. Порядок обчислення, порядок подання звітності та сплати екологічного податку.
17. Поняття спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності.
18. Порядок визначення доходів та їх склад для платників податку першої – другої груп.
19. Об'єкт та база оподаткування для платників податку третьої - четвертої групи. Ставки єдиного податку.
20. Сутність та фіскальна роль ПДВ.
21. Платники, об'єкт та ставки ПДВ; види ставок. Порядок обчислення та терміни сплати ПДВ. Податковий кредит та підстави для його оподаткування.
22. Суть та призначення акцизного податку
23. Податок на прибуток, як форма корпоративного прибуткового оподаткування.
24. Облік податку на прибуток.
25. Облік податку з доходів фізичних осіб

5.2.2. Типові практичні завдання

Завдання 1.

Яка сума ПДВ буде нарахована до сплати бюджету, якщо протягом звітного періоду підприємство реалізувало продукції на суму 360000 грн., зокрема ПДВ та перерахувало постачальнику аванс в сумі 300000 грн., зокрема ПДВ ?

Завдання 2.

Яку суму акцизного податку по сигаретах підприємство повинно сплатити до бюджету, якщо за розрахунками сума податку становить 25000 грн, а мінімальне податкове зобов'язання – 24000 грн?

Завдання 3.

Яку суму податку на прибуток підприємство повинно сплатити, якщо сума прибутку за звітний рік склала 500000 грн?

Завдання 4.

Яку суму одноразового авансового внеску податку на прибуток за 2024 рік, визначеного у податковій декларації за 3 квартал 2024 року, підприємство повинно сплатити, якщо за 9 місяців сума податку на прибуток склала 90000 грн.?

Завдання 5.

Яку суму податку з доходу фізичних осіб необхідно утримати із 3000 грн зарплати працівника (інваліда II групи з-поміж учасників бойових дій)?

Завдання 6.

Яку суму єдиного соціального внеску необхідно сплатити підприємству, якщо фонд оплати праці працівників за звітний місяць складає 540000 грн?

Завдання 7.

Яку суму єдиного податку сплатить сільськогосподарське підприємство в 1 кварталі, якщо річна сума податку становить 45000 грн?

Завдання 8.

Нарахування заборгованості постачальнику за придбані основні засоби на суму 24000 грн, в тому числі ПДВ – 4000 грн. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 9.

Ціна виробу 340 гривень з урахуванням ПДВ. Знайти суму ПДВ.

Завдання 10.

Підприємство для виготовлення меблів придбало матеріалів на суму

5000 грн (з урахуванням ПДВ), а вартість виготовленої та реалізованої продукції складає 9000 грн (з урахуванням ПДВ). Визначте суму податкового зобов'язання. Визначте суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету.

Завдання 11.

Визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету за вересень поточного року на основі наведених даних:

1. Реалізовано товарів на суму 2400 грн.
2. Придбано товарів на суму 3000 грн.

5.2.3. Рекомендована література

Базова

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. № 2755-VI зі змінами та доповненнями.
2. Андрущенко В., Тучак Т. Податкова система: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
3. Біляк Ю. В., Тітенко З. М. Податкова система: навч. посіб. / Нац. університет біоресурсів і природокористування України. Київ: НУБіП України, 2021. 633 с.
4. Варналій З. С., Романюк М. В. Податкова система: підручн. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ: Знання України, 2019. 567 с.
5. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівец. нац. унт ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.

Допоміжна

1. Непран А. В., Тимченко І. Є., Левчук О. М. Податкова система: практикум. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2019. 255 с.
2. Основи оподаткування: навч. посіб. / авт. кол.: В. Л. Андрущенко, Ю. В. Панура, К. І. Швабій та ін.; за заг. ред. д.е.н, проф. В. Л. Андрущенко; Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2019. 134 с.
3. Податки в Україні: від теорії до практики. Навчальний курс: навч. посіб. / О. О. Воронська. – 4-те вид. – Дніпро: «Акцент ПП», 2021. – 532 с.
4. Томнюк Т. Л. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Державної митної служби. URL: <https://customs.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної податкової служби. URL: <https://tax.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>.

5.3. ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Мета: засвоєння теорії і практики бухгалтерського обліку в бюджетних установах, вивчення теоретичних засад обліку в державному секторі, засвоєння методики реєстрації облікової інформації на різних стадіях обліку, придбання здобувачами освіти систематизованих знань про організацію обліку в державному секторі, порядок обліку операцій виконання Державного та місцевих бюджетів за доходами та видатками, діючу звітність виконання бюджетів у державному секторі.

Завдання: засвоєння здобувачами освіти змісту бюджетного обліку, особливостей його організації і методології, складання звітності бюджетних установ, діяльність яких здійснюється за рахунок фінансування із бюджету.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувачі освіти повинні **знати:**

- ✓ нормативно законодавчу базу;
- ✓ методичні основи фінансування;
- ✓ бюджетну класифікацію;
- ✓ теоретичні та практичні основи побудови та організації ведення бухгалтерського обліку в бюджетному секторі;
- ✓ порядок визначення результатів виконання кошторисів

вміти:

- ✓ застосовувати законодавчі акти і нормативні документи в процесі фінансування бюджетних установ;
- ✓ оформляти документи та реєстри бухгалтерського обліку;
- ✓ контролювати виконання бюджету за доходами та видатками;
- ✓ визначати результати виконання кошторисів за загальним і спеціальним фондом.

Зміст освітнього компонента розкривається в темах:

Тема 1. Теоретичні основи бухгалтерського обліку в державному секторі

Тема 2. Організація бухгалтерського обліку в державному секторі

Тема 3. Облік доходів

Тема 4. Облік видатків

Тема 5. Облік фінансових активів.

Тема 6. Облік нефінансових активів

Тема 7. Облік запасів

Тема 8. Облік розрахунків за зобов'язаннями

Тема 9. Облік виробничих витрат

Тема 10. Облік власного капіталу

Тема 11. Облік фінансових результатів

Тема 12. Звітність державного сектору

5.3.1. Типові практичні завдання

Завдання 1.

Визначити бухгалтерський запис з нарахування ЄСВ на заробітну плату працівників, яка становила 120000 грн. (фінансування здійснюється за рахунок державного бюджету).

Завдання 2.

Списано дохід від реалізації виробів навчальної майстерні на фінансовий результат виконання кошторису, фактична вартість яких становила 2000 грн., дохід від реалізації – 3000 грн. Визначити бухгалтерський запис.

Завдання 3.

На складі коледжу виявлено гречку в сумі 800 грн., за даними обліку її було на 720 грн. Відобразити результат інвентаризації.

Завдання 4.

Відобразити у обліку зміну вартості основних засобів у бюджетній установі: первісна вартість об'єкта становила 22000 грн., переоцінена – 26300 грн.

Завдання 5.

Фактична вартість реалізованої продукції підсобного господарства становила 17000 грн., дохід від реалізації – 24000 грн. Вказати бухгалтерський запис з відображення доходу від реалізації.

Завдання 6.

Вказати бухгалтерський запис: списано на витрати спеціального фонду кошти за відрядження директора коледжу, згідно з затвердженим Звітом про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт; відрядження тривало з 1 по 3 березня включно, вартість проїзду – 90 грн., проживання 1420 грн.

Завдання 7.

Первісна вартість комп'ютера становить 14000 грн., ліквідаційна – 1000 грн., залишкова – 6000 грн. Строк корисного використання 10 років. Вказати бухгалтерський запис з нарахування амортизації (річну суму) бюджетною установою.

Завдання 8.

Підзвітна особа придбала паливо на суму 680 грн., невикористану суму коштів 120 грн. повернула в касу бюджетної установи. Відобразити операцію в обліку.

Завдання 9.

Бюджетна установа сплатила аванс підприємству зв'язку в сумі 2500 грн. У кінці місяця надійшов рахунок за послуги зв'язку в сумі 2450 грн., з

яких сума особистих міжміських розмов склала 150 грн. Працівники написали заяви на утримання із зарплати на суму 100 грн. та 50 грн. внесено готівкою до каси.

Завдання 10.

В науковому центрі списано мікроскоп, вартість 6000 тис. грн. знос 1300 грн. Скласти бухгалтерські проводки на дану операцію.

5.3.2. Рекомендована література

Базова

1. Атамас П. Й. Облік у бюджетних установах: навч. посіб. – 5-те вид., переробл. та допов. / П. Й. Атамас, О. П. Атамас. – К.: Центр учбової літ-ри, 2018. – 392 с.
2. Безверхий К.В. Облік в бюджетних установах: навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 312 с.
3. Бутинець Ф.Ф., Остапчук Т.П., Остап'юк Н.А., Сисюк С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Навч. посіб. / Житомир: ПП «Рута», 2019. 472с.
4. Лень В.С. Облік у бюджетних установах: Навчальний посібник. Київ: Каравелла, 2023. 564 с.

Допоміжна

1. Михайлов М.Г., Телегунь М.І., Славкова О.П. Бухгалтерський облік у бюджетних установах. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 384 с.
2. Черничук Л.В., Маниліч М.І. Облік у бюджетних установах: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Чернівці: Книги-XXI, 2019. 400 с.
3. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидеева Л.І. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2020. 440 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua>
4. Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
5. Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net>
6. Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>

5.4. КОНТРОЛЬ І РЕВІЗІЯ

Мета: формування у майбутніх фахівців теоретичних знань і практичних навичок щодо вивчення основ контролю і використання його видів та методів для проведення перевірок і ревізій господарських процесів, а також техніки контролю за дотриманням чинного законодавства, за раціональним використанням ресурсів, за виробничо-господарською і фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання та їх структурних підрозділів, оформлення результатів контролю, пошуку найбільш ефективних управлінських рішень в умовах нестабільності параметрів ринку.

Завдання: вивчення видів, методик перевірок фінансово-господарської діяльності підприємства; формуванні мислення у здобувачів освіти, щодо ефективного підходу у проведенні ревізій і перевірок на підприємствах.

У результаті вивчення освітнього компонента здобувач освіти повинен **знати:**

- ✓ нормативно-законодавчі акти, що регламентують проведення державного фінансового контролю та контролю у сфері підприємницької діяльності;
- ✓ організаційні форми, методи та загальні правила проведення перевірок фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання;
- ✓ умови допуску перевіряючих до здійснення перевірки та алгоритм дій суб'єкта перевірки;
- ✓ методику та техніку проведення фактичного і документального контролю за кожним об'єктом обліку;
- ✓ порядок оформлення результатів перевірок, прийняття рішень та контроль за їх виконанням;
- ✓ методику формування пропозицій для профілактики та гарантії безпеки щодо виникнення порушень, зловживань.

вміти:

- ✓ практично використовувати нормативно-правову базу з метою достовірності облікових даних;
- ✓ кваліфіковано використовувати в практичній роботі сучасні форми і методи контролю за дотриманням законодавства щодо обліку грошових коштів, матеріальних цінностей, розрахунків і зобов'язань, витрат виробництва і та витрат діяльності, доходів і фінансових результатів, власного капіталу і забезпечення зобов'язань, показників звітності тощо;
- ✓ чітко і злагоджено діяти перед початком контрольних дій суб'єктами контролю, в ході перевірки та після завершення її;
- ✓ розробляти програми перевірок за об'єктами контролю;
- ✓ визначати законність і правильність господарських операцій, використовуючи різні способи і методи контролю;
- ✓ узагальнювати та оформляти результати перевірок.

Зміст освітнього компонента розкривається в темах:

Тема 1. Державний фінансовий контроль в Україні: сутність, стан, перспективи удосконалення управління ризиками в системі нагляду і контролю

Тема 2. Державний та внутрішній контроль у сфері економічної діяльності

Тема 3. Контроль і ревізія грошових коштів та фінансових інвестицій

Тема 4. Контроль і ревізія розрахункових операцій

Тема 5. Контроль і ревізія виробничих запасів, продукції, товарів, малоцінних та швидкозношуваних предметів

Тема 6. Контроль і ревізія поточних біологічних активів

Тема 7. Контроль і ревізія необоротних активів

Тема 8. Контроль і ревізія зобов'язань

Тема 9. Контроль і ревізія використаних трудових ресурсів та розрахунків за виплатами працівникам

Тема 10. Контроль і ревізія витрат виробництва

Тема 11. Контроль і ревізія операцій з обліку доходів, витрат діяльності та фінансових результатів

Тема 12. Контроль і ревізія власного капіталу та забезпечення зобов'язань

5.4.1. Типові практичні завдання

Завдання 1.

Встановити порушення касової дисципліни, розрахувати суму штрафних санкцій.

При інвентаризації каси була встановлена фактична наявність грошей у сумі 5000 грн. Згідно з обліковими даними в касі повинно бути 3200 грн. Ліміт каси встановлений у розмірі 2000 грн.

Завдання 2.

Перевірити правильність відображення в обліку нестачі.

У матеріально відповідальній особи виявлена нестача комп'ютера, балансова (первісна) вартість якого, за даними бухгалтерського обліку склала 4500 грн., а сума нарахованого зносу – 900 грн. По факту нестачі бухгалтером були зроблені наступні записи:

1) на суму нарахованого зносу комп'ютера: Дт 131 Кт 112 – 900 грн.

2) списано залишкову вартість комп'ютера: Дт 976 Кт 112 – 3600 грн.

Завдання 3.

Перевірити правильність відображення в бухгалтерському обліку оприбуткування автомобіля та розрахунку його первісної вартості.

У листопаді 2024 р. було придбано принтер. Згідно з документами постачальника вартість становить 3500 грн., у тому числі ПДВ – 583 грн. У

цьому ж місяці було частково сплачено його вартість на суму 2000 грн. В обліку були зроблені записи:

Дт 152 Кт 631 – 2917 грн.;

Дт 631 Кт 311 – 2000 грн.;

Дт 641 Кт 631 – 583 грн.;

Дт 112 Кт 152 – 1667 грн.

Завдання 4.

Необхідно провести перевірку правильності відображення в бухгалтерському обліку таких операцій і визначити суму збитку, що погашається винною особою.

За результатами проведення інвентаризації виявлено:

1) надлишок раковин у кількості 2 шт., покупна вартість яких 2000 грн. за шт.

2) нестача комплекту для ванної кімнати «Ліра» у кількості 1 шт., покупна вартість якого 1360 грн.

Установлена винна особа – комірник Іванов В.О.

На виявлений надлишок бухгалтером були складені наступні операції:

1. Відображена вартість виявлених надлишків товарів: Дт 281 Кт 719 – 4000 грн.;

2. Списана на фінансовий результат сума надлишку: Дт 719 Кт 791 – 4000 грн.

Виявлена нестача відображена в бухгалтерському обліку наступними проводками:

1. Відображена нестача комплекту «Ліра»: Дт 947 Кт 281 – 1360 грн.;

2. Віднесена на витрати звітного періоду сума ПДВ, що приходить на відсутній товар: Дт 947 Кт 641 – 272 грн.;

3. Списано витрати по нестачах і втратах на фінансовий результат: Дт 791 Кт 947 – 1632 грн.

Завдання 5.

Виявити порушення касової дисципліни та розрахувати розмір штрафних санкцій. Підприємством 13.04.2025 р. за чеком № 042428 було отримано 92000 грн. на виплату заробітної плати, 1000 грн. – на господарські потреби, 1500 грн. – на відрядження. На підставі розрахункових відомостей на виплату заробітної плати списано:

13.04.2025 – 40000 грн.;

14.04.2025 – 20000 грн.;

15.04.2025 – 30000 грн.

За даними видаткових касових ордерів 13.04.2025 було видано на відрядження 2000 грн., 14.04.2025 на господарські потреби – 1000 грн.

Завдання 6.

Перевірити правильність відображення в бухгалтерському обліку оприбуткування столів та розрахунку їх первісної вартості. Розробити рекомендації щодо відображення в бухгалтерському обліку безоплатно отриманих основних засобів.

Акціонерне товариство у лютому 2025 р. отримало два комп'ютерних столи безоплатно. В акті приймання-передачі вказано, що первісна вартість становить 3200 грн. за одиницю, сума нарахованого зносу – 1100 грн., витрати на транспортування – 150 грн., на професійну підготовку оператора – 250 грн. В обліку оприбуткування відображено записом:

Дт 104 Кт 424 – 3600 грн.

Завдання 7.

Виявити допущені порушення, встановити суму збитку і відповідальних осіб, відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наслідки інвентаризації, підготувати запис в акт ревізії.

Внаслідок інвентаризації на складі №3 у завідуючого складом матеріально-відповідальної особи – Сидорова І.В. виявлена нестача 10 кг фарби, вартістю 85 грн. за 1 кг.

Завдання 8.

Перевірити правильність розрахунків з підзвітними особами.

При перевірці розрахунків з підзвітними особами виявлений авансовий звіт від 16.09, за даними якого витрати на відрядження склали 400 грн. (добові на підприємстві встановлені на рівні 300 грн.):

- залізничний квиток на 12.09 – 75 грн.;
- залізничний квиток на 15.09 – 75 грн.;
- рахунок у готелі від 13,14 вересня – 1000 грн.

Добові розраховані в таким чином: $300 \cdot 5 = 1500$ грн.

Бухгалтер списав витрати на відрядження Дт 92 Кт 372 – 2650 грн.

Завдання 9.

Головний бухгалтер перебував у відрядженні з 21 по 26 травня. До звіту прикладені квитки за 21.05 – 95 грн, 25.05 – 92.50 грн, квитанція готелю – 1020,64 грн. Добові встановлені 300 грн за добу. Які витрати підлягають оплаті?

Завдання 10.

Виявити допущені порушення, встановити суму збитків та відповідальних осіб, відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наслідки інвентаризації, підготувати запис в акт ревізії.

Внаслідок інвентаризації каси, у касира Петрової Т.І. виявлена нестача готівкових грошей у розмірі 120 грн. 60 коп.

5.4.2. Рекомендована література

Базова

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.71 р. № 322-VIII зі змінами та доповненнями.
2. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 11.07.1999р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями.
4. Контроль і ревізія. Навчальний посібник. 3-тє видання. За ред. Р. Л. Хом'яка, Н. С. Станасюк. – Львів: Магнолія 2006, 2024. – 315 с.
5. Сідор М. І. Фінансовий контроль: навчальний посібник. Одеса, 2019 - 145 с.
6. Шендригоренко М.Т., Шевченко Л.Я., Янковський В.А. Внутрішній господарський контроль: навч. посібник. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 108 с.
7. Хомяк Р., Тесак О. Контроль і ревізія: навчальний посібник. ТОВ Видавнича група «Бухгалтери України, 2021. 264 с.

Допоміжна

1. Гончарук С.М., Долбнєва Д.В., Приймак С.В., Романів Є.М. Фінансовий контроль: теорія, термінологія, практика : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 298 с.
2. Дубинська О.С. Аудит: навчальний посібник. Краматорськ: ДДМА, 2021. 187с.
3. Мурашко В. М., Сторожук Т. М., Мурашко О. В. Контроль і ревізія фінансово-господарської діяльності: навч. посіб. / За заг. ред. П.В. Мельника. К.: ЦУЛ, 2023. 311с.

Інформаційні ресурси

1. Газета “Все про бухгалтерський облік” – Режим доступу: <https://gazeta.vobu.ua/>
2. Газета “Урядовий кур’єр” – Режим доступу: <https://ukurier.gov.ua/uk/>
3. Головний правовий портал України – Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
4. Сайт для бухгалтерів Бухгалтер 911: <https://buhgalter911.com/uk/>
5. Державна аудиторська служба України: <https://dasu.gov.ua/>

5.5. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Мета: засвоєння теоретичних основ економічного аналізу і практичних навичок використання різних його видів, методів та прийомів для оцінки фінансово-господарської діяльності організацій, підприємств, об'єктивних закономірностей їх зміни в умовах ринку, виявлення та розрахунок внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Завдання: вивчення сучасних методик економічного аналізу із застосуванням математичних та статистичних прийомів і методів.

Вивчаючи освітній компонент, здобувачі освіти повинні **знати:**

- ✓ суть, мету, завдання, предмет та функції економічного аналізу;
- ✓ організацію аналітичної роботи на підприємствах, об'єднаннях, фірмах;
- ✓ методи та прийоми економічного аналізу, аналітичні можливості їх застосування;
- ✓ методику аналізу виконання виробничої програми та оцінки використання виробничих ресурсів підприємства та його організаційного рівня, галузевої структури та інтенсивності виробництва;
- ✓ методику аналізу показників реалізації продукції, виконання договорів поставки;
- ✓ методику аналізу показників витрат на виробництво продукції, прибутку та рентабельності;
- ✓ методику оцінки фінансового стану підприємства;
- ✓ методику аналізу банківського кредитування підприємства;
- ✓ методику аналізу показників ефективності інвестицій.

З метою закріплення теоретичних знань і набуття практичних навичок виконання економічних і планових розрахунків здобувачі освіти повинні **вміти:**

- ✓ аналізувати і вивчати результати роботи підприємства в цілому і його структурних підрозділів;
- ✓ обґрунтовувати дотримання режиму економії матеріальних, грошових і трудових ресурсів у процесі виробництва;
- ✓ проводити факторний аналіз;
- ✓ обґрунтовувати структурні зміни в складі засобів виробництва в результаті освоєння (введення в дію) передбачених планом капітальних інвестицій;
- ✓ вишукувати невикористані резерви збільшення виробництва продукції, стримування росту її собівартості на етапі поглиблення ринкових відносин;
- ✓ обґрунтовувати доцільність вибраних каналів реалізації продукції в сучасних умовах;
- ✓ аналізувати фінансові результати діяльності підприємства;
- ✓ аналізувати фінансовий стан підприємства;

✓ розробляти систему заходів щодо зміцнення виробничо-фінансової діяльності підприємства.

Зміст освітнього компонента розкривається в темах:

- Тема 1. Предмет і види економічного аналізу
- Тема 2. Методичні прийоми економічного аналізу
- Тема 3. Методика факторного аналізу
- Тема 4. Інформаційна база та організація економічного аналізу
- Тема 5. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг
- Тема 6. Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінка ефективності використання його ресурсів
- Тема 7. Аналіз витрат на виробництво продукції, робіт і послуг
- Тема 8. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства
- Тема 9. Аналіз платоспроможності підприємства
- Тема 10. Аналітичне обґрунтування виробничої програми та оцінювання її виконання
- Тема 11. Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань

5.5.1. Типові практичні завдання

Завдання 1.

У СВК “Дружба” реалізовано картоплі 8100 ц при плані реалізації 8000 ц; планова ціна 1 ц картоплі 750 грн., фактична ціна 1 ц картоплі 780 грн.

Проаналізувати виконання плану виручки від реалізації картоплі, виявити вплив зміни факторів методом обчислення різниць. Оформити аналітичну записку і пропозиції.

Завдання 2.

З відповідних документів СВК «Зоря» відомо:

	Минулий рік	Звітний рік
1. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	24336	23269
2. Вартість валової продукції, тис. грн.	23543	24868
3. Площа с. – г. угідь, га	1333	1333
4. Середньооблікова чисельність робітників, осіб	151	149
Визначити та проаналізувати показники забезпеченості та ефективності використання основних засобів.		

Завдання 3.

З відповідних документів с. – г. підприємства відомо:

	план	фактично
- затрати праці на 1 гол., люд.-год.	240	250
- продуктивність 1 гол., ц	25	30

Проаналізувати трудомісткість виробництва 1 ц молока, виявити вплив факторів.

Завдання 4.

Розрахувати:

- рівень освоєння земель
- рівень розораності
- відсоток посівної площі від площі землі в обробітку.

Вихідні дані:

Загальна земельна площа господарства «Світанок» - 683 га

Площа с-г угідь становить - 673 га

в т.ч. рілля – 628 га

Посівна площі – 584 га

Завдання 5.

Визначити рівень товарності озимої пшениці у відсотках, якщо валовий збір становить 2365 ц, реалізовано – 2034 ц.

Завдання 6.

Розрахувати коефіцієнт використання машин у роботі, якщо кількість відпрацьованих машино-днів – 10980, кількість машино-днів перебування в господарстві – 12790.

Завдання 7.

Розрахувати додатково можливий збір гречки в центнерах, якщо урожайність у зразковому господарстві регіону – 23 ц/га, а у досліджуваному господарстві – 21 ц/га, фактична посівна площа – 380 га.

5.5.2. Рекомендована література

Базова

1. Гурова К. Д., Ганін К. Д. Економічний аналіз: методологія, організація, методика, практикум: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Вид-во Іванченка І. С. 2019. 328 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз: Навч.посіб. Житомир, 2018. 486 с.
3. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О. , Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава: РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
4. Паршин Ю.І. Основи економічного аналізу: навч. посіб. / Ю.І. Паршин, О.А. Паршина. Дніпро: ФОП Дробязко С.І., 2020. 180 с.
5. Черниш С.С. Економічний аналіз: навч.посіб. – Київ: ЦУЛ, 2018.–

312 с.

Допоміжна

1. Рибчук А. В. Економічний аналіз: теорія і практика: навчально-методичний посібник / за ред. Рибчук А. В. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС. 2020. 219 с.

2. Синькевич Н.І. Економічний аналіз: Курс лекцій. Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя. 2018. 97с.

3. Черниш С.С. Економічний аналіз: навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ. 2019. 312 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/uryad-ta-organi-vladi/team>

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/>.

3. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.

4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: www.me.gov.ua.

5. Законодавство України. – Режим доступу: www.zakon/rada.gov.ua